

Vergaderjaar 2019–2020

26 150

Algemene Vergadering der Verenigde Naties

Nr. 186

BRIEF VAN DE MINISTERS VAN BUITENLANDSE ZAKEN EN VOOR BUITENLANDSE HANDEL EN ONTWIKKELINGSSAMENWERKING

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 14 september 2020

Deze brief informeert u over de inzet van het Koninkrijk der Nederlanden voor de 75^e zitting van de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties (AVVN) te New York, waarvan de ministeriële week van 21 september t/m 2 oktober 2020 plaatsvindt. Dit jaar zal de ministeriële week, in verband met de COVID-19 pandemie, virtueel plaatsvinden. Het formele programma van de 75^e AVVN bestaat uit het *General Debate*, de viering van 75 jaar VN en drie toppen (de *Summit on Biodiversity*, de *High-level meeting on the 25th Anniversary of the Fourth World Conference on Women*, en de *Summit on the Total Elimination of Nuclear Weapons*). Een speciale bijeenkomst van de AVVN over de COVID-19 pandemie is in november gepland. Tijdens het programma zullen lidstaten deelnemen via vooraf opgenomen videoboodschappen. Ook *side-events* zullen virtueel plaatsvinden. Het verslag in de bijlage blikt terug op de 74e zitting van de AVVN (sept. 2019 – heden)¹.

75 jaar VN

Dit jaar viert de VN haar 75-jarig bestaan. Het moment om stil te staan bij de vooruitgang die is geboekt sinds de oprichting in 1945 én een blik op de toekomst te werpen. Het Koninkrijk is sinds de oprichting van de VN in 1945 lid.

De huidige pandemie onderstreept de noodzaak van effectieve multilaterale samenwerking in het algemeen en de rol van de VN daarbij in het bijzonder. De 75e ministeriële week sluit hierop aan met het thema: «*The future we want, the United Nations we need: reaffirming our collective commitment to multilateralism – confronting COVID-19 through effective multilateral action*». 75 jaar VN biedt de gelegenheid om te reflecteren op de rol van de VN bij het formuleren van antwoorden op de grote vraagstukken van deze tijd. Naast de huidige pandemie die onze

¹ Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl

gezondheid, economieën en samenlevingen bedreigt, spelen er geopolitieke spanningen, verandert ons klimaat in hoog tempo, is er groeiend wantrouwen tegenover mondialisering en de keerzijde van technologische vooruitgang en groeit de ongelijkheid. De Secretaris Generaal van de VN (SGVN), António Guterres, schetste deze ontwikkelingen aan het begin van dit jaar in zijn *Four Horsemen* toespraak, waarin hij benadrukte dat deze mondiale uitdagingen alleen gezamenlijk kunnen worden aangepakt.

De COVID-19 crisis en de wijze waarop landen en bevolkingsgroepen in staat zijn van een dergelijke schok te herstellen, hebben de ongelijkheid in de wereld nog eens pijnlijk blootgelegd. Dit onderstreept het belang van het wereldwijd bewerkstelligen van de Duurzame Ontwikkelingsdoelen (SDG's). Het Koninkrijk blijft zich dan ook sterk inzetten voor het behalen van de SDG's en de strijd tegen ongelijkheid, waarbij het van belang is op een inclusieve, groene manier te herstellen van de COVID-19 crisis. De bescherming en bevordering van mensenrechten vormen daar een cruciaal onderdeel van. Het aanpakken van ongelijkheid in de wereld en het behalen van de SDG's ziet het Koninkrijk als een uitdaging die een krachtenbundeling van alle VN-lidstaten vereist.

In het kader van deze ontwikkelingen en de toenemende druk op het multilaterale systeem blijft het Koninkrijk zich sterk maken voor een effectievere werking van de VN. Goed functionerende multilaterale samenwerking is essentieel voor het behoud en de bevordering van vrede en veiligheid in de wereld. Vrede en veiligheid stonden 75 jaar geleden centraal bij de oprichting van de VN en zijn sindsdien een belangrijk onderdeel geweest van de inzet van het Koninkrijk tijdens de AVVN.

De inzet van het Koninkrijk voor de 75ste AVVN treft u hieronder en kan gezien de traditionele inzet van het Koninkrijk en de huidige context worden samengevat langs drie lijnen, te weten (1) het versterken van multilaterale samenwerking, (2) het bevorderen van vrede, veiligheid en recht, en (3) het tegengaan van ongelijkheid, mede op basis van inclusief en groen herstel van de COVID-19 crisis (bekend als *Building Back Better*). Deze thema's zijn nauw met elkaar verbonden en deels overlappend.

1. Versterken multilaterale samenwerking

Het Koninkrijk kan zich goed vinden in het centrale thema van de 75ste AVVN: herbevestiging van onze collectieve toewijding aan multilateralisme, zeker ook bij de bestrijding van de COVID-19 pandemie en de gevolgen daarvan. Het Koninkrijk is hier sterk aan geëngageerd. Deze grote, complexe en wereldwijde crisis kan alleen maar door effectieve multilaterale samenwerking worden aangepakt.

Dat geldt voor de pandemie als gezondheids crisis, maar ook voor de enorme impact van COVID-maatregelen op sociaaleconomische ontwikkeling, voedselvoorziening, mensenrechten, vrede en veiligheid en op het humanitaire vlak. Het Koninkrijk zet zich in om ervoor te zorgen dat inspanningen en steunprogramma's een inclusief en groen karakter hebben, in het kader van *Building Back Better* en het bereiken van de SDG's.

Het Koninkrijk heeft een actieve en constructieve rol gespeeld bij de bestrijding van de pandemie in IFI- en VN-verband. Met een bijdrage van 15 miljoen euro is het Koninkrijk de grootste donator van het door de SGVN ingestelde COVID-19 *Response and Recovery Fund* om de sociaaleconomische impact te mitigeren. Daarnaast is 15 miljoen euro bijgedragen aan UNICEF en de Wereldgezondheidsorganisatie om de snelle verspreiding van het coronavirus tegen te gaan. Het Koninkrijk heeft reeds

EUR 25 miljoen bijgedragen aan het *Catastrophe Containment and Relief Trust* (CCRT) van het IMF om schuldendienstverlichting te realiseren voor de allerarmste landen; staat met EUR 620 miljoen garant voor leningen ten behoeve van de *Poverty Reduction and Growth Trust* (PRGT) van het IMF; heeft naast de reguliere bijdragen aan de Wereldbank, EUR 10 miljoen bijgedragen om steun te verlenen aan de gezondheidssystemen in lage-inkomenslanden. Bovendien zal het Koninkrijk nog EUR 20 miljoen extra beschikbaar stellen voor schuldverlichtingsinitiatieven en aan technische assistentie via o.a. het IMF en de Wereldbank, zodat kwetsbare landen ondersteund worden bij versterking van hun begrotingsbeleid. Op politiek niveau steunt het Koninkrijk samen met andere Europese landen het pleidooi van de SGVN voor een wereldwijde staakt-het-vuren in het licht van de COVID-19 pandemie. Ook heeft het Koninkrijk politieke en financiële steun verleend aan het werk van de WHO. Mede dankzij een actieve rol van Europese landen lukte het om bij de *World Health Assembly* op 19 mei 2020 overeenstemming te bereiken over een gezamenlijke verklaring, die steun uitspreekt voor de WHO en oproept tot een evaluatie van de aanpak van de COVID-19 crisis zodra dit opportuun is. De prioriteit ligt nu bij het oplossen van de onmiddellijke crisis. Het virus houdt zich niet aan grenzen, het is dan ook in ieders belang dat een werkend vaccin zo snel mogelijk beschikbaar komt. Om zorg te dragen voor eerlijke en wereldwijde toegang tot COVID-vaccins, geneesmiddelen en diagnostica is onder leiding van de WHO de *Access to Covid Tools-accelerator* (ACT-A) opgezet. Het Koninkrijk draagt via verschillende kanalen hieraan EUR 85 miljoen bij. Vervolgens is het nodig om te kijken hoe binnen het huidige multilaterale systeem het voorkomen en herstellen van toekomstige gezondheids crises versterkt kan worden. Daarbij draait het ook om de vraag in welke mate landen bereid zijn om organisaties als de WHO extra bevoegdheden en middelen te geven. De *Global Preparedness Monitoring Board* (GPMB), waar de Minister van Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking lid van is, zal hieraan rond de AVVN-week in haar jaarrapport «*A World in Disorder*» naar ook aandacht besteden. Daarnaast is Nederland voorzitter van de *Global Health Security Agenda* (GHS): een mondiaal initiatief om de implementatie van de *International Health Regulations* wereldwijd te verbeteren. Om toekomstige gezondheids crises te voorkomen is een integrale inzet nodig. Het Koninkrijk draagt daarom financieel en politiek bij aan de tripartite *OneHealth*-aanpak, die bestaat uit een samenwerking tussen de WHO, de Voedsel- en Landbouworganisatie (FAO) en de Wereldorganisatie voor diergezondheid (OIE).

Geopolitieke spanningen, vooral die tussen de VS en China, zijn als gevolg van de pandemie verder toegenomen. Gelet op de ernst van de crisis voor de volksgezondheid en de economie wereldwijd, is een doortastende en internationaal gecoördineerde respons van groot belang. Actieve multilaterale betrokkenheid van grootmachten als de VS en China is daarbij onontbeerlijk. Een in het oog springend voorbeeld van de toegenomen spanningen is de politisering van de WHO. Het Koninkrijk heeft daarover zorgen, want dit gaat ten koste van de cruciale rol die de WHO heeft bij het coördineren van de internationale COVID-19 aanpak.

Het Koninkrijk ziet dat de groeiende internationale spanningen een negatieve impact hebben op het multilaterale stelsel. Een effectief werkende multilaterale orde is echter essentieel om het hoofd te kunnen bieden aan mondiale thema's. Deze zijn neergelegd in de SDG's, die o.m. betrekking hebben op gezondheid, voedselzekerheid, klimaat, biodiversiteit, water, vrede en veiligheid, en economie en handel.

De druk op het multilaterale stelsel, die in de afgelopen jaren steeds sterker is geworden, heeft Duitsland en Frankrijk ertoe aangezet om een Alliantie voor Multilateralisme op te richten. Dit is een samenwerkingsverband van meer dan zestig landen van alle continenten die hechten aan een goed functionerend multilateraal stelsel en op regelmatige basis concrete dossiers bespreken, waaronder de multilaterale aanpak van de COVID-19 crisis. Nederland is een actieve deelnemer aan deze alliantie. Verder intensiveert Nederland bilaterale diplomatieke contacten met een aantal gelijkgezinde landen, om ook via die weg te komen tot versterkte samenwerking in multilaterale verbanden.

Nederland zet zich, samen met de andere lidstaten van de EU, in voor een effectieve VN waarin door alle landen op constructieve wijze wordt samengewerkt. Dit jaar, waarin we het 75 jarig bestaan van de VN vieren en daarbij terug- en vooruitblikken, is een goed moment om te kijken hoe we het functioneren van de VN kunnen verbeteren. Wat het Koninkrijk betreft staan hier twee zaken centraal: de eigen verantwoordelijkheid van VN lidstaten en de noodzaak om de VN te hervormen en moderniseren.

Het functioneren van de VN valt of staat met de opstelling van de 193 lidstaten. Verantwoordelijk lidmaatschap betekent een aantal zaken: het op tijd en volledig betalen van de contributie, zich houden aan de spelregels en op een constructieve manier meewerken aan oplossingen die het gemeenschappelijk belang dienen. Op al die terreinen valt de komende periode nog winst te boeken. De VN en bijhorende organisaties zijn zelf aan zet als gaat om het eigen functioneren. De inspanningen van de SGVN in het kader van VN-hervormingen zijn gericht op het bewerkstelligen van een VN die *fit for purpose* is. Dat wil zeggen dat de VN op een effectieve, efficiënte en transparante wijze en proactief om kan gaan met hedendaagse mondiale uitdagingen.

VN hervormingen

De COVID-19 pandemie is een serieuze test voor de door de SGVN ingezette VN-hervormingen, die als doel hebben de VN beter, sneller en effectiever te maken. De crisis heeft de toegevoegde waarde van de hervormingen direct laten zien; de VN COVID-respons is in veel gevallen effectiever gebleken door inzet van een geïntegreerd landenteam, waarin verschillende VN-organisaties nauw samenwerken met een onafhankelijke VN-landenvertegenwoordiger. Het Koninkrijk hecht er groot belang aan dat nu wordt doorgepaktd bij de implementatie van deze hervormingen en de verdere versterking van de *nexus* vredesopbouw, ontwikkeling en humanitaire hulp.

Eens te meer is duidelijk geworden dat voldoende financiële middelen cruciaal zijn voor het goed functioneren van het VN-systeem, en in het bijzonder voor de verduurzaming van het hervormingsproces. Het Koninkrijk steunt de SGVN in zijn streven naar een verbeterde begrotings-systematiek en de verbreding van de financieringsbasis. De afspraken van het *Funding Compact* dienen nauwgezet gemonitord en nageleefd te worden door zowel de lidstaten als het VN-systeem. Het Koninkrijk had een leidende rol bij de totstandkoming van het Compact in 2019 en zal deze rol blijven spelen.

Voor het realiseren van de SDG's is wat het Koninkrijk betreft speciale aandacht nodig voor de bestrijding van ongelijkheid, waaronder gender-ongelijkheid, gelijke rechten voor LHBTI personen, de inzet op *Leaving No One Behind* en het hanteren van de mensenrechtenbenadering. Het is belangrijk dat duurzame ontwikkelingsraamwerken van de VN op een transparante manier tot stand komen. De geïntegreerde aansturing van

politieke en veiligheidsinstrumenten binnen het VN-secretariaat moet leiden tot een meer daadkrachtige VN-inzet. Het streven naar duurzame ontwikkeling, de aanpak van grondoorzaken van armoede, preventie van grootschalige mensenrechtenschendingen en conflict, duurzame vredesopbouw (*peacebuilding*), en de inzet op *sustaining peace* blijven de leidraad voor onze inzet op VN-brede hervormingen.

Initiatieven om seksuele uitbuiting en grensoverschrijdend gedrag (*Sexual Exploitation and Abuse and Sexual Harassment: SEAH*) binnen de VN aan te pakken liggen op koers; de fundering is gelegd, maar er is ook nog belangrijk werk te verrichten. Het onderwerp «voorkomen van, en adequaat handelen in geval van SEAH» is geagendeerd binnen vrijwel alle onderdelen van de VN en de vormgeving en opvolging van stappenplannen vormen onderwerp van discussie in de verschillende bestuursraden. Het Koninkrijk zal hierin een actieve rol blijven spelen. Het komende jaar zal daarnaast met de VN worden gewerkt aan een SEAH-update van de bilaterale financieringsovereenkomsten. Eerder zijn 15 grote donoren onder leiderschap van het Koninkrijk gezamenlijke clausules op dit terrein overeengekomen, welke gedeeld zijn met de VN. Deze clausules dienen als uitgangspunt voor bilaterale onderhandelingen tussen deze donoren en hun VN partners over nieuwe financieringsovereenkomsten, met als doel SEAH afspraken te harmoniseren en beter te verankeren.

2. Het bevorderen van vrede, veiligheid en recht

Het bevorderen van vrede, veiligheid en recht blijft, zoals in voorgaande jaren, een rode draad bij de inzet van het Koninkrijk binnen de VN.

VN-missies en operaties

Het Koninkrijk blijft zich inzetten voor initiatieven ter hervorming en verbetering van de effectiviteit van VN-vredesmissies. Leidend hierbij is het *Action for Peacekeeping* initiatief dat in maart 2018 door de SGVN werd gepresenteerd. Binnen het *Action for Peacekeeping* initiatief heeft het Koninkrijk zich gecommitteerd tot een aanjagende en proactieve rol op de deelthema's *performance and accountability* en *protection*. Ook maakt het Koninkrijk zich sterk voor het deelthema *safety and security*. Ter voorbereiding van de *UN Peacekeeping Ministerial* in april 2021, organiseert het Koninkrijk samen met Pakistan een hoogambtelijke conferentie waarbij de nadruk zal liggen op zowel dit thema als ook op de rol van VN-missies bij het beschermen van de burgerbevolking. Tot slot blijft het Koninkrijk actief lid van de G10, een groep VN-lidstaten die zich als voortrekkers op hervorming van vredesmissies hebben opgeworpen.

Accountability

De druk op het multilaterale stelsel en de internationale rechtsorde laat zich voelen op de voor het Koninkrijk prioritaire strijd tegen straffeloosheid. Het Koninkrijk maakt zich sterk voor de berechting en vervolging van daders van vooral de meest ernstige misdrijven en grootschalige mensenrechtenschendingen. Om die reden is het Koninkrijk nauw betrokken bij de *review* van het Internationaal Strafhof door onafhankelijk experts, ten einde de organisatie te versterken. Het Koninkrijk zal de onafhankelijkheid en het belang van het Strafhof blijven verdedigen, en zet zich daarnaast in voor andere initiatieven en mechanismes die gerechtigheid voor slachtoffers proberen te bewerkstelligen. Het Koninkrijk benadrukt het belang van waarheidsvinding, gerechtigheid en rekenschap voor het neerhalen van vlucht MH17, ook in VN verband. Dit blijft een prioriteit. Verder zal Minister van Buitenlandse Zaken Blok tijdens

de Ministeriële week van de AVVN een bijeenkomst organiseren over mensenrechtenschendingen en foltering door het Syrische regime. Het Koninkrijk zet in op het ter verantwoording roepen van de daders van deze gruweldaden en roept de internationale gemeenschap op zich hierbij aan te sluiten.

Samen met de EU en andere gelijkgezinde landen blijft het Koninkrijk zich ook inzetten voor gerechtigheid in Myanmar, door samenwerking met de bewijzenbank voor Myanmar (IIMM), het Internationaal Strafhof en de VN speciaal vertegenwoordiger en door op te roepen tot de volledige implementatie van de voorlopige maatregelen zoals bevolen door het Internationaal Strafhof. In de discussies over de mandaatverlenging voor UNSMIL in Libië, pleit het Koninkrijk voor een steviger mandaat op het gebied van mensenrechten en het tegengaan van straffeloosheid. Het is van belang dat UNSMIL en de *fact finding* missie zoals gemandateerd door de Mensenrechtenraad elkaar versterken. In Soedan zet het Koninkrijk zich tenslotte samen met internationale partners in voor een succesvolle democratische transitie. Van groot belang hierbij is dat zij die zich recent en in het verleden schuldig hebben gemaakt aan misdaden, hiervoor verantwoordelijk worden gehouden. Dit is ook de wens van de Soedanese bevolking. Het Koninkrijk verwelkomt de stappen die hierin zijn gezet door de civiele Soedanese transitieregering, maar wil tevens opmerken dat er nog een lange weg te gaan is.

Ontwapening

Ontwapening, wapenbeheersing en non-proliferatie zijn centrale elementen binnen de preventie-agenda van de Geïntegreerde Buitenland- en Veiligheidsstrategie (GBVS). Binnen de Eerste Commissie van de AVVN wordt gesproken over het opstellen van normen en het verbeteren van de toepassing van bestaande internationale juridische kaders. Het Koninkrijk zet zich onder meer in voor het universeel worden en versterken van het non-proliferatieverdrag (NPV), de inwerkingtreding van het kernstopverdrag (CTBT), het wapenhandelsverdrag (ATT) en het verdrag inzake het verbod op antipersoonsmijnen (Verdrag van Ottawa). Belangrijk hierbij is de verificatie van ontwapeningsovereenkomsten, het werken aan risicovermindering, transparantie, en het bevorderen vertrouwenwekkende maatregelen. De inzet van het Koninkrijk is om zoals voorgaande jaren deel te nemen aan de antinucleaire wapen top dit jaar.

Cyber en nieuwe technologieën

Het Koninkrijk zet in VN-verband in op het versterken van de internationale rechtsorde in het digitale domein, waaronder de waarborging van mensenrechten. Zo wordt binnen de Eerste Commissie de internationale veiligheidsarchitectuur voor het cyberdomein ontwikkeld, waarbij wordt ingezet op de toepassing van internationaal recht in *cyberspace* en de consolidatie en implementatie van aanvullende gedragsnormen. Ook wordt er gestreefd naar bescherming tegen kwaadaardige cyberoperaties van de publieke kern van het internet, van de technische infrastructuur voor verkiezingen en van de gezondheidssector. Binnen de Derde Commissie wordt ingezet op het voorkomen van de duplicatie van bestaande instrumenten in de context van *cybercrime* en op het promoten van een op mensenrechten gebaseerde benadering van *cyberspace*.

Ter bevordering van de weerbaarheid van de internationale cyberinfrastructuur en om wereldwijde dreiging voortvloeiend uit cyberrisico's te mitigeren zet het Koninkrijk in op capaciteitsopbouw en op technische en institutionele kennisoverdracht. Omdat sociale en economische activiteiten steeds sneller verschoven zijn naar het digitale domein ligt de

nadruk op het versterken van internationale samenwerkingsverbanden op het terrein van digitalisering, ter bevordering van een veilig, open en vrij internet.

Bestrijding van terrorisme en gewelddadig extremisme

Het Koninkrijk zal in VN-verband blijven inzetten op internationale samenwerking op het gebied van contraterrorisme en het tegengaan en voorkomen van gewelddadig extremisme. Overkoepelend wordt hierbij gestreefd naar de naleving van mensenrechten en inclusie van het maatschappelijk middenveld. Komend jaar zal de door COVID-19 uitgestelde herziening van de *Global Counter-Terrorism Strategy* plaatsvinden, waarbij het Koninkrijk zal inzetten op het tegengaan van financiering van terrorisme, het voorkomen van gewelddadig extremisme, en de omgang met terugkerende *Foreign Terrorist Fighters* (FTFs). Voor het laatste, staat voor het Koninkrijk met name de vervolging, rehabilitatie en re-integratie van FTFs centraal en wordt de aanpak van het *United Nations Office of Counter-Terrorism* (UNOCT) ondersteund.

Nederland zal komend jaar samen met Marokko en de UNOCT een initiatief leiden om beleidsaanbevelingen te ontwikkelen voor het tegengaan van terrorismefinanciering. Hierbij wordt getracht de negatieve consequenties voor maatschappelijke organisaties (inclusief humanitaire organisaties) zo veel mogelijk te beperken en samenwerking te bevorderen. Dit initiatief geeft daarmee concrete uitvoering aan VNVR-resolutie 2462 (2019).

Geestelijke gezondheid en psychosociale steun en weerbaarheid

In vervolg op de internationale conferentie *Mind the Mind now* in oktober 2019 in Amsterdam, blijft het Koninkrijk politiek, diplomatiek en programatisch werken aan structurele integratie van MHPSS (*Mental Health and Psychosocial Support*) in respons op crises. In aanvulling hierop bepleit het Koninkrijk bovendien dat ook bij vredesopbouw door de VN systematisch aandacht wordt besteed aan psychosociale dynamiek en de kracht van MHPSS om weerbaarheid van mensen en gemeenschappen te vergroten. Tijdens de *High Level Week* organiseert Minister Kaag een speciale bijeenkomst over MHPSS om het belang hiervan in het herstel van de COVID-19 crisis te benadrukken en om brede steun te werven voor het opnemen van MHPSS in VN-inspanningen die gericht zijn op duurzame vrede, in het kader van de 2020 review van de VN vredesopbouw architectuur.

Vrouwen, Vrede en Veiligheid (1325)

In 2020 wordt stilgestaan bij het twintigjarige bestaan van VN-resolutie 1325. Twintig jaar geleden werd in de VNVR unaniem onderkend dat vrouwen en meisjes zelf het recht hebben om mee te beslissen over hun eigen leven en over de toekomst van hun land. VN-lidstaten werden opgeroepen de nodige stappen te ondernemen om de participatie van vrouwen aan vrede- en veiligheidsprocessen te versterken en om vrouwen en meisjes te beschermen tegen alle vormen geweld, inclusief seksueel geweld, voor, tijdens en na conflict.

De afgelopen 20 jaar is bescheiden vooruitgang geboekt. Op resolutie 1325 volgden nog negen resoluties die daar nadere aanvulling op en/of uitwerking aan gaven. Ondanks deze afspraken, nationale actieplannen en een veelvoud aan opgebouwde kennis en onderzoek, blijft concrete implementatie en verbetering van de positie van vrouwen en meisjes in- of uit conflict- en oorlogsgebieden, ver achter op de voornemens. De SGVN roept derhalve op tot meer ambitie en verbeterde implementatie

van gemaakte afspraken. Nederland zal dit jaar haar Vierde Nationale Actieplan (NAP) 1325 lanceren. Dit NAP zal concreet bijdragen aan de implementatie van de 1325-agenda in Nederland en daarbuiten. De focus is daarbij gericht op: gendersensitief- en coherent overheidsbeleid op alle niveaus; versterking van de rol en participatie van vrouwen en meisjes in vrede-en veiligheidsprocessen; preventie van conflict en geweld; en bescherming van de rechten van vrouwen en meisjes (in conflictgebieden en in Nederland).

Landensituaties

Het Koninkrijk vraagt binnen VN-verband continue aandacht voor het bevorderen van vrede, veiligheid en recht in specifieke landensituaties. Hierbij staan diepere oorzaken van conflict alsook aansprakelijkheid voor schendingen van mensenrechten en internationale rechtsorde centraal.

Het vinden van een inclusieve politieke oplossing voor conflicten in Jemen, Libië en Syrië blijft van groot belang voor het bereiken van duurzame vrede in de bredere zin. Hierbij dient de cruciale rol van vrouwen te worden erkend en geborgd. Het Koninkrijk ondersteunt het VN-proces in Jemen voor het bereiken van duurzame vrede en zal het lidmaatschap van de Mensenrechtenraad gebruiken om druk te blijven houden op alle partijen ten aanzien van gerechtigheid.

In Libië blijft het Koninkrijk de VN-missie (UNSMIL) actief ondersteunen om te komen tot een duurzame politieke oplossing voor het conflict, met in de eerste plaats een duurzaam staakt-het-vuren en geloofwaardige stappen op het politieke spoor. Het Koninkrijk doet dit o.a. middels lidmaatschap van de *International Follow-up Committee for Libya*, het geopolitieke platform dat toeziet op de in januari in Berlijn gemaakte internationale afspraken omtrent Libië en het co-voorzitterschap van de daar uit voortvloeiende *International Humanitarian Law and Human Rights* werkgroep. Daarnaast wordt aandacht gevraagd voor handhaving van het VN-wapenembargo en effectieve internationale en Europese inzet richting regionale organisaties, landen in de regio en de strijdende Libische fracties.

Ook ingeval Syrië blijft het Koninkrijk zich inzetten voor een duurzame, politieke oplossing van het conflict onder auspiciën van de VN conform VN-resolutie 2254. Het conflict in Syrië gaat zijn tiende jaar in, terwijl de noden hoger dan ooit zijn: miljoenen mensen zijn ontheemd en de humanitaire situatie verslechtert verder door een economische crisis, COVID-19 en beperkte humanitaire toegang. Het Koninkrijk blijft humanitaire hulp leveren aan de meest kwetsbaren in Syrië en blijft zich inzetten voor een gedegen opvang en leefomstandigheden van Syrische vluchtelingen in de buurlanden.

De situatie in een aantal Afrikaanse landen blijft de aandacht vragen. De inzet van het Koninkrijk gaat daarbij vooral uit naar de landen in de Sahel en in de Hoorn van Afrika. Het Koninkrijk sluit zich aan bij verklaringen van de VN waarin de recente staatsgreep in Mali wordt veroordeeld. Het Koninkrijk benadrukt het belang van een snelle, civiel geleide en door de Malinese bevolking gesteunde, transitieperiode en terugkeer naar democratisch verkozen bestuur. In de Hoorn van Afrika steunt het Koninkrijk de democratische transitie in Soedan en de politieke en economische hervormingen in Ethiopië. Het Koninkrijk benadrukt het belang van de spoedige implementatie van het Zuid-Sudanese vredesakkoord en de vertaling van het vredesakkoord tussen Ethiopië en Eritrea naar binnenlandse hervormingen en verbetering van de mensenrechtensi-

tuatie. Het Koninkrijk steunt tevens de inspanningen van de VN in Somalië om vreedzame, eerlijke en inclusieve verkiezingen te ondersteunen.

Aan de oostflank van Europa heeft het Koninkrijk belang bij stabiliteit en veiligheid. Essentieel daarbij is respect voor de territoriale integriteit van Oekraïne en Georgië. In VN-verband spreekt het Koninkrijk zich dan ook uit wanneer de territoriale integriteit van deze landen geschonden wordt, zoals bij de illegale Russische annexatie van de Krim. Het Koninkrijk onderstreept eveneens het belang van een vreedzame en democratische oplossing voor de huidige crisis in Wit-Rusland.

Venezuela, buurland van het Koninkrijk, verkeert in een diepgewortelde crisis die door COVID-19 nog zorgelijker is geworden. Het Koninkrijk zet, samen met de EU, onverminderd in op volledige toegang van humanitaire hulp. Een geloofwaardige dialoog tussen regiem en oppositie is nodig om de democratie te herstellen en uit de crisis te komen. Het Koninkrijk en de *International Contact Group* brengen deze boodschap over aan relevante partners.

Ten aanzien van de humanitaire crisis in Myanmar blijft het Koninkrijk onverminderd inzetten op het tegengaan van straffeloosheid en mensenrechtenschendingen die worden begaan tegen de Rohingya en andere minderheden. Door de intensivering van het conflict in Rakhine State is toegang tot het gebied voor humanitaire hulp nog moeilijker geworden. Het Koninkrijk blijft humanitaire hulp leveren aan Bangladesh en roept Myanmar op om de veilige, vrijwillige, waardige en duurzame terugkeer van vluchtelingen mogelijk te maken. Daarnaast wordt in de aanloop naar de verkiezingen in november 2020 aandacht gevraagd voor vrijheid van meningsuiting en persvrijheid.

Het Koninkrijk blijft zich inspannen voor gecoördineerde betrokkenheid van de AVVN en de Mensenrechtenraad bij deze landensituaties.

3. Tegengaan van ongelijkheid en Building Back Better

De COVID-19 pandemie heeft de ongelijkheid in de wereld uitvergroot en verdiept. Het Koninkrijk acht het van belang dat de huidige crisis wordt benut om hier zo goed mogelijk van te herstellen – op een inclusieve en groene manier onder de noemer «*Building Back Better*». Hierbij is de insteek dat inspanningen die nu worden genomen ter bevordering van herstel van de COVID-19 crisis ook rekening houden met het tegengaan van ongelijkheid op de langere termijn, het uitbannen van honger en het leefbaar houden van de planeet door klimaatverandering en milieudegradatie tegen te gaan. De SDG's en universele mensenrechten bieden hierbij het raamwerk van waaruit duurzaam, d.w.z. groen en inclusief herstel kan worden mogelijk gemaakt.

Duurzame Ontwikkelingsdoelen (SDG's)

Tijdens de ministeriële week, op 25 september 2020 is het precies vijf jaar geleden dat alle 193 VN-lidstaten Agenda 2030 aannamen, met daarin vervat de 17 SDG's. Daarmee is ook de door de VN uitgeroepen *Decade of Action and Delivery* voor het behalen van de SDG's aangebroken. Er is de afgelopen vijf jaar zeker voortgang geboekt, maar de huidige wereldwijde beleidsinzet en investeringen zijn op dit moment onvoldoende om de doelen in 2030 te behalen. Het versnellen en vergroten van acties ten behoeve van de SDG's is essentieel. De aanzienlijke negatieve effecten van de COVID-19 pandemie onderstrepen bovendien het belang van inclusief en groen herstel uit de crisis. De Caribische delen van het

Koninkrijk zijn ook zwaar getroffen, vooral door de sociaal economische gevolgen.

Breed gedeelde aandachtspunten tijdens de laatste ministeriële SDG-top (*High Level Political Forum on Sustainable Development*, afgelopen juli) zijn schuldverlichting, circulaire economie en het betrekken van jongeren. Politiek leiderschap is urgenter dan ooit, omdat het komende decennium bepalend zal zijn voor de kwaliteit van leven van toekomstige generaties. Om die reden organiseert de SGVN een apart «SDG-moment» op het niveau van staatshoofden/regeringsleiders. Het Koninkrijk zal hier acte de présence geven om daarmee het belang en haar toewijding aan het behalen van de SDG's te onderstrepen.

Mensenrechten

De eerbiediging van de mensenrechten is een voorwaarde voor duurzaam herstel uit de COVID-19 crisis. Respect voor mensenrechten en versterkte ontwikkeling nemen de voedingsbodem voor conflicten en instabiliteit weg en dragen bij aan het behalen van de SDG's. Het Koninkrijk zal pleiten voor internationale steun ter versterking van het VN-mensenrechtensysteem. Bovendien pleit het Koninkrijk voor een integrale benadering van mensenrechten als onderdeel van de vrede en veiligheids- en ontwikkelingspilaar van de VN. Het Koninkrijk is sinds 1 januari 2020 weer voor drie jaar lid van de VN-Mensenrechtenraad. De inzet van ons lidmaatschap is in eerste instantie gericht op het verdedigen van het bestaande mensenrechtensysteem. Daarnaast zal worden gestreefd naar structurele en inhoudelijke versterking, bijvoorbeeld door onverminderd in te zetten op aandacht voor de randvoorwaarden voor het lidmaatschap, op de vrijheid van religie en levensovertuiging, de vrijheid van meningsuiting en gelijke rechten voor LHBTI's. Gedurende het lidmaatschap zal het Koninkrijk ernstige mensenrechtensituaties in landen blijven aankaarten. Het gaat dan onder meer over het aanspreken van landen als Venezuela, Myanmar, Jemen, Syrië, Iran, Eritrea, Burundi, Libië, Saoedi-Arabië, Egypte en China op de mensenrechtensituatie in eigen land (zie ook Kamerstuk 32 735, nr. 287). Ten slotte zal het Koninkrijk in december 2020 de *World Press Freedom* Conferentie organiseren ter gelegenheid van de Internationale Dag van de Persvrijheid, op 9 en 10 december 2020.

Vrouwenrechten en gendergelijkheid

Het jaar 2020 markeert het 25-jarig jubileum van de *Beijing Declaration and Platform of Action*, met gendergelijkheid en *empowerment* van vrouwen en meisjes als doelstelling. Om de implementatie hiervan en van de SDG's te versnellen, leidt het Koninkrijk in de periode 2020 tot 2025 samen met Canada en internationale organisaties de Beijing+25 actiecoalitie: *Investing in Feminist Movements*. Tijdens de 75^e zitting van de AVVN vindt een Beijing+25 viering plaats in de vorm van een virtuele top op 1 oktober 2020.

Gendergelijkheid en de versterking van de positie van vrouwen en meisjes is een dwarsdoorsnijdende prioriteit voor het Koninkrijk die o.a. wordt meegenomen bij discussies over de verbinding tussen de SDG-agenda, mensenrechten en *accountability*. In de Derde Commissie van de 75^e zitting van de AVVN werken het Koninkrijk en Frankrijk aan de tweejaarlijkse resolutie gewijd aan het voorkomen en uitbannen van geweld tegen vrouwen en meisjes. De resolutie richt zich dit jaar op toegang tot rechtshulp voor *survivors* van *gender based violence*.

Humanitaire hulp & diplomatie

Thema's waar het Koninkrijk specifieke aandacht voor heeft tijdens de aankomende AVVN zijn; modernisering en versterking van het internationale noodhulpsysteem (*Grand Bargain* en opvolging daarvan) en vervolgstappen inzake VNVR-resolutie 2417 over conflict en honger.

De COVID-19 crisis heeft de relevantie van modernisering en versterking van het internationale noodhulpsysteem nog eens benadrukt. Tegen die achtergrond zal het Koninkrijk tijdens de AVVN specifiek aandacht vragen voor de voortgang en het vervolg van het *Grand Bargain*-proces. Deze internationale afspraken gaan over modernisering, over effectiviteit en efficiëntie en over een grotere rol voor de mensen in nood zelf. Minister Kaag voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking speelt als «*Eminent Person*» binnen dit proces een rol als aanjager en katalysator. Nederland belegt in 2021 een bijeenkomst in Amsterdam over het vervolg van de *Grand Bargain*. Een uitdaging blijft in dit verband de noodzaak van daadwerkelijke en effectieve coördinatie, transparantie en verantwoording, en de noodzaak van *joint needs assessments*, *joint programming* en *joint accountability* van VN-organisaties. De komende drie jaar wil Nederland in de OCHA Donor Support Group een actieve bijdrage leveren aan de gedachtevorming daarover.

Het Koninkrijk wil bij de aanstaande AVVN met bondgenoten een verder vervolg geven aan VNVR-resolutie 2417 over conflict en honger. Deze resolutie veroordeelt uithongering van de burgerbevolking als methode van oorlogvoering. De resolutie is in 2018 op initiatief van het Koninkrijk unaniem door de VN-Veiligheidsraad aangenomen.

Klimaat en biodiversiteit

Een belangrijke vereiste voor het behalen van de SDG's in 2030 is het tegengaan van klimaatverandering en het vergroten van weerbaarheid tegen de impact van klimaatverandering. Overal ter wereld worden de effecten van klimaatverandering gevoeld en alleen samen, in multilateraal verband, kunnen we deze mondiale uitdaging aan. Alleen zo kunnen we resultaten bereiken op het gebied van klimaat, biodiversiteit en andere milieu-gerelateerde SDG's. Dat geldt evenzeer voor de vormgeving van duurzaam, d.w.z. inclusief en groen herstel van de COVID-19 crisis.

De noodzaak om klimaatverandering tegen te gaan blijft onverminderd groot. De pandemie legt bloot hoe kwetsbaar onze economieën en politieke systemen zijn. Als we klimaatverandering en milieudegradatie niet tegengaan, worden onze samenlevingen alleen maar kwetsbaarder voor externe schokken. Indien we ervoor zorgen dat wereldwijde investeringen voor economisch herstel na de COVID-19 crisis niet alleen verlies aan economische ontwikkeling en werkgelegenheid tegengaan, maar ook bijdragen aan klimaatslimme, inclusieve economische groei, behalen we met de hersteinvesteringen een toekomstbestendig resultaat.

Het Koninkrijk blijft daarom – naast de nationale aanpak via het klimaatakkoord – wereldwijd anderen stimuleren hun aandeel te leveren aan de realisatie van de doelstellingen van de Overeenkomst van Parijs, ook in de veranderende mondiale context (Kamerstuk 31 793, nr. 194). Dit gebeurt onder andere via het Nederlandse co-voorzitterschap van het NDC *Partnership*, de vergroening van multilaterale banken, bilaterale klimaatdiplomatie richting derde landen, coördinatie met de EU-klimaatdiplomatie en het ondersteunen van klimaatactie in en door ontwikkelingslanden. Klimaatdiplomatie richt zich op dit moment ook specifiek op het bepleiten van groen en inclusief economisch herstel en *Building Back Better*.

Vorig jaar organiseerde de SGVN en marge van de ministeriële week een aparte klimaattop, de *Climate Action Summit*. Uit deze top zijn verschillende thematische coalities en initiatieven voortgekomen, bedoeld om landen aan te sporen tot meer ambitie en klimaatactie onder de Overeenkomst van Parijs. De SGVN zal deze initiatieven tijdens de 75^e Algemene Vergadering opnieuw onder de aandacht brengen, onder meer via een mogelijk *high-level event* later dit jaar. Het Koninkrijk zal hieraan vanzelfsprekend een actieve bijdrage leveren. Met het uitstel van de VN-klimaattop in Glasgow naar 2021 is het tijdens deze AVVN extra van belang om het momentum voor klimaatactie en ambitie vast te houden.

Onder meer als gastland voor het *Global Center on Adaptation* en initiator van de *Global Commission on Adaptation* (GCA), voelt Nederland een bijzondere verantwoordelijkheid om klimaatadaptatie hoog op de agenda te houden. De Minister-President zal in zijn toespraak tijdens het *General Debate* de aandacht vestigen op de *Climate Adaptation Summit* (CAS) die Nederland in januari 2021 organiseert. De inzet is om het belang van adaptatie en de CAS ook op andere momenten bij de AVVN onder de aandacht te brengen. De kwetsbaarheden voor de gevolgen van klimaatverandering – waaronder de kleinschaligheid en de directe impact – van Small Island Developing States (SIDS), ook binnen het Koninkrijk, zullen hierbij ook specifiek naar voren worden gebracht.

Dit jaar vormt de *UN Summit on Biodiversity* onderdeel van de AVVN ministeriële week. De top is bedoeld om biodiversiteit centraler op de VN-agenda te plaatsen en momentum te genereren voor het in mei 2021 in Kunming af te sluiten «*Post-2020 Global Biodiversity Framework*» onder het Biodiversiteitsverdrag (CBD). Inzet is dat de Minister-President middels een videoboodschap zal interveniëren. Het Koninkrijk zal deze top aangrijpen om het belang van gezamenlijke actie te benadrukken, te wijzen op de positieve rol die de financiële sector kan spelen en het belang onderstrepen dat in Kunming behalve over meer ambitie ook afspraken worden gemaakt over verbeterde implementatie. Over de bredere CBD-inzet van het kabinet en haar besluit om de inzet op internationale biodiversiteit te versterken is uw Kamer op 9 april jl. geïnformeerd (Kamerstuk 26 407, nr. 134).

Het Koninkrijk zal de VN constructief-kritisch blijven volgen en haar bijdrage leveren aan de belangrijke taak waar zij al 75 jaar voor staat; vrede, veiligheid en recht, en het gezamenlijk aanpakken van steeds veranderende wereldwijde uitdagingen.

De Minister van Buitenlandse Zaken,
S.A. Blok

De Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking,
S.A.M. Kaag